

Priročnik za vrednotenje učnih izidov praktičnega usposabljanja v skladu z načeli ECVET

KAZALO

1. Uvod	3
2. Identifikacija	4
3. Dokumentacija.....	4
4. Ocenjevanje	5
5. Potrjevanje.....	6

1. Uvod

Priročnik vsebuje navodila za identifikacijo, dokumentiranje, ocenjevanje in potrjevanje učnih izidov pridobljenih v času poklicnega izobraževanja ob upoštevanju načel kakovosti, ki jih zagotavlja okvir ECVET.

Priročnik je namenjen učiteljem in mentorjem v podjetjih, ki skupaj spremljajo dijaka. V priročniku smo uporabili pristop in izrazoslovje, ki sta bližje gospodarstvu z namenom spodbujanja večje vključenosti podjetij v proces praktičnega usposabljanja z delom oz. PUD. To smo poskušali doseči na naslednje načine:

- želeli smo izdelati všečen priročnik, privlačen na pogled
- v priročnik smo vključili veliko praktičnih primerov iz realnega življenja in jih prilagodili področju strokovnega in poklicnega izobraževanja
- uporabili smo sistem ECVET

Struktura priročnika sledi fazam, ki jih predlaga okvir ECVET:

Faza identifikacije. V okviru projekta smo raziskali kako je področje urejeno v partnerskih državah. Ponekod že imajo s strani države predpisan sistem oblikovan v skladu z načeli ECVET. Ugotovili smo, da je sistem možno še izboljšati. V procesu opredelitve učnih izidov bi morale šole in podjetja aktivno sodelovati. Do sedaj je glavnino dela opravila šola. Razvili smo orodje, ki omogoča hkratno sodelovanje obeh partnerjev pri določevanju nalog dijakom. Vsaka stran lahko izrazi svoja pričakovanja in potrebe in jih v procesu priprave dokumentacije uskladi.

Faza dokumentiranja. Iz mednarodne literature in predhodnih raziskav, opravljenih v projektu, sledi, da je faza dokumentiranja ena najzahtevnejših točk v postopku potrjevanja učnih izidov. Največji razkorak med šolo in podjetjem je ravno pri prepoznavanju dokazov ter uporabi meril in metod za vrednotenje uspešnosti dijaka na PUDu. Na splošno prihaja do težav zaradi pomanjkanja časa in neusklajene terminologije. Običajno fazo dokumentiranja pripravi šola, podjetja pa so manj aktivna in jo le potrdijo. Zato smo pripravili praktična orodja, ki omogočajo aktivnejši in učinkovitejši pristop podjetij pri določanju nalog in učnih izidov ki jih morajo dijaki na PUDu opraviti.

Faza ocenjevanja. Faza ocenjevanja zajema oceno stopnje uspešnosti dijaka pri doseganju učnih izidov, oceno izvedenih nalog ter oceno osebnih kompetenc opredeljenih v fazi identifikacije.

Faza certificiranja. Potrditev učnih izidov v obdobju PUD je odvisna od predpisov posamezne države. Obstajajo pa že evropska orodja (Europass – Europass priloga k spričevalu, Europass CV, Europass profil...), s katerimi lahko potrjujemo učne izide, ki jih je dijak pridobil v obdobju PUD.

2. Identifikacija

V državah EU je sistem ECVET zelo različno vključen v izvajanje PUD. Stopnja vključenosti sistema ECVET je odvisna od pristopa držav do PUD.

V okviru projekta smo med sodelujočimi državami opazili precejšnje razlike. V Španiji so principi ECVET najbolj vključeni, v Italiji srednje, v Sloveniji pa najmanj.

Za poenostavitev sodelovanja med šolo (učiteljem, koordinatorjem PUD) in podjetjem (mentorjem dijaka v podjetju) smo pripravili orodje (excel tabelo). Tabelo izpolnjujeta skupaj, oker del izpolni podjetje, modri pa šola.

V fazi identifikacije podjetje v tabelo najprej vnese informacije povezane z delom, ki ga bo dijak opravljal. To so naslednji stolpci v tabeli:

- Kakšne so naloge delovnega mesta?
- Kakšna je pomembnost naloge (od 1 do 10)?
- Katere kompetence, znanja in veščine so potrebne za uspešno izvajanje naloge?
- Rezultat delovne naloge? (zapisati ga je potrebno tako, da ga lahko ovrednotimo oz. ocenimo)
- Kazalniki
- Nivo (1-4)
- Opisnik

Ko podjetje zagotovi te podatke, bo šola lahko izpolnila razdelek o učnih izidih na podlagi učnega načrta. Glede na informacije, ki jih je posredovalo podjetje, bo šola lahko določila kateri učni izidi iz učnega načrta so vključeni v določeno nalogo. Šola bo na podlagi tega lažje ocenila rezultat (poročilo) dela dijaka.

3. Dokumentiranje

Faza dokumentiranja je močno povezana s fazo identifikacije in se osredotoča na dokaze o doseganju učnih izidov. Dokazi so lahko različni, pomembno je le, da z njimi izkažemo zadostno doseganje pričakovanih učnih izidov.

Glede na evropsko literaturo poenotena dokumentacija in boljše določanje učnih izidov izboljšuje izvajanje te faze v evropskem merilu. Še vedno pa je veliko razlik v izvajanju tako med državami kot tudi znotraj držav samih. Postopki so še vedno preveč "usmerjen v izobraževanje". V večini primerov je glavnina bremena na šoli (prevzemanje pobude; vrednotenje izidov; določanje terminov; koordiniranje celotnega procesa).

V okviru projekta smo v vseh partnerskih državah (Italija, Španija, Slovenija) izpeljali raziskavo, s katero smo potrdili zgornje trditve. Izpeljali smo intervjuje z učitelji in mentorji podjetjih. Vsi

mentorji so izrazili mnenje, da je čas ključni problem v fazi dokumentiranja. Premalo je tudi koordinacije in sodelovanja med šolo in podjetjem, kažejo se tudi potrebe po uskladitvi strokovne terminologije. Obe strani se strinjata, da bi morali dati večji poudarek skupnemu določanju učnih izidov in kriterijev za ugotavljanje uspešnosti. Mnoga podjetja zgolj privzamejo merila določena s strani šole in so v procesu pasivna. Posledično je faza dokumentiranja preveč po meri šole. Rezultat tega je, da se šole pritožujejo nad obsegom dela, podjetja pa se ne počutijo dovolj vključena v proces in ga tudi manj razumejo.

Na podlagi teh dejstev smo razvili pristop, ki je bolj »usmerjen v podjetje« in jim omogoča bolj aktivno sodelovanje pri procesu PUD. V razvitem orodju ima velik pomen opredelitev delovnih nalog in učnih izidov. V skupnem razgovoru o dejanskih primerih bodo podjetja lažje izrazila svoja pričakovanja. Predstavniki šol bodo lahko posodobili poznavanje strokovnega izrazoslovja in predstavili izrazoslovje povezano s pedagoško stroko podjetjem.

V našem modelu v tem koraku podjetje izpolni oker razdelek »Rezultat«. Podjetje tukaj vpiše rezultat dela dijaka. Rezultati dela so lahko različni (dokument, zasnova, prototip, odgovor kupcu ...), v vsakem primeru pa so nekaj oprijemljivega, merljivega, nekaj kar lahko ocenimo.

Šola izpolni modri razdelek »Rezultat« po enakih merilih vendar s šolskega vidika. Učni rezultat lahko zajema več kot eno delovno nalogo in je lahko: dnevnik vsakodnevnih dejavnosti dijaka, poročilo o samorefleksiji učnega procesa ali kateri koli drug rezultat. Učni rezultat mora omogočiti učitelju, da preveri nivo osvojenih kompetenc.

4. Ocenjevanje

Pri ocenjevanju PUD obstaja več izzivov. Eden od njih je, da ocenjevanje ne more biti enkratni dogodek ampak je proces v katerem si moramo odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Kaj je treba oceniti?
- Način ocenjevanja?
- Koga moramo ocenjevati?
- Kako zberemo in interpretiramo ustrezne informacije.

Proces PUD je v primerjavi s tradicionalnim izvajanjem poučevanja manj nadzorovan. Dijaki izvajajo različne dejavnosti in zato pridobivajo širok spekter znanj. Šole in podjetja ocenjujejo pridobljena znanja vsak s svojega zornega kota. Podjetja običajno bolj poudarjajo z delom pridobljene veščine, medtem ko so šole bolj usmerjene v sam učni proces in navajajo dijake na refleksijo o lastnem učenju.

Zato je bil naš cilj razviti orodje za ocenjevanje prilagojeno potrebam vseh deležnikov v procesu PUD.

V našem modelu predlagamo, da šola in podjetje vsak izpolnita tri polja za oceno doseženih rezultatov predhodno definiranih v fazi dokumentiranja. oker razdelki, ki jih izpolni podjetje, so:

- Rezultat. Poimenovanje zadane naloge oz. dela.
- Kazalniki. Kateri vidiki rezultatov bodo ocenjeni? Kaj se upošteva pri presoji rezultatov? (celovitost izvedbe delovne naloge, zadovoljstvo strank, čas ...)
- Nivo. Dosežen nivo izvedbe delovne naloge glede na indikator.
- Opisnik. Kaj mora biti dijak sposoben narediti, da lahko uspešno opravi delovno nalogo in doseže predpisan rezultat?

Modri razdelki, ki jih mora izpolniti šola, imajo enaka imena (kazalniki, nivo in opisnik).

5. Potrjevanje

Potrjevanje PUD je odvisno od predpisov v posameznih državah. Certifikat, ki dokumentira proces učenja v skladu s principi ECVET omogoča dijaku prednost na trgu dela in pri gradnji karijerne poti.

Vsaka država izdaja različna dokazila o uspešnem dokončanju šolanja. Na nivoju Evropske unije že obstajajo skupna orodja, ki se lahko uporabljajo samostojno ali kot priloge drugim dokumentom. Ta orodja najdete na spletni strani Europass (europass.si):

- Evropski življenjepis je evropsko dogovorjena oblika za sistematično in celovito osebno predstavitev v Sloveniji in Evropi
- Europass profil, omogoča shranjevanje dokumentov ter vas obvešča o priložnostih za delo in izobraževanje po Evropi.
- Jezikovni potni list, orodje za samoocenjevanje jezikovnih spretnosti.
- Europass mobilnost, pridobijo ga lahko udeleženci programov mobilnosti, izmenjav, prostovoljstva in različnih strokovnih usposabljanj.
- Europass priloga k spričevalu je dokument, ki opisuje srednješolsko poklicno in strokovno izobraževanje. Omogoča lažje priznavanje in vrednotenje vaših kvalifikacij doma in v tujini.